

תוכן העניינים

טו	פתח דבר
יה	בשולי הספר, מאת שולמית אליצור
כ	סימני ההדורה

מבוא

פרק ראשון: תולדות מחקר פיוטיו של שלמה סולימן, ותיאור המהדורה הנוכחית של יוצרותיו

1	א. תולדות מחקר פייטנותו של שלמה סולימן
11	ב. יעדי המהדורה הנוכחית ודרך הכנתה

פרק שני: היקף מחזור היוצרות של שלמה סולימן ומקורותיו

13	א. היקף מחזור היוצרות של שלמה סולימן שהגיע לידינו
13	ב. מיפוי כתבי היד שבהם שרדו מערכות היוצר של שלמה סולימן
14	1. כתבי יד המחזיקים מערכות יוצר שלמות של שלמה סולימן
15	2. כתבי יד המחזיקים מערכות יוצר שלמות של שלמה סולימן בצד קטעי יוצר מקבילים של פייטנים אחרים
16	3. כתבי יד המחזיקים מערכות יוצר חלקיות של שלמה סולימן, המושלמות בקטעי יוצר של פייטנים אחרים
17	4. כתבי יד המביאים קטעי יוצר מקבילים של כמה פייטנים, ובכללם קטעי יוצר של שלמה סולימן
19	5. כתבי יד המחזיקים גופי יוצר של שלמה סולימן
20	6. השלמת גופי יוצר של שלמה סולימן שהועתקו באופן חלקי
21	7. כתבי יד המחזיקים גופי יוצר של שלמה סולימן בצד קטעי יוצר של פייטנים אחרים
21	

פרק שלישי: ייחוס פיוטי היוצר לשלמה סולימן וקביעת ייעודם

23	א. אמות המידה לייחוס פיוטי היוצר של שלמה סולימן ולקביעת ייעודם
24	ב. סקירת ייחוסן של מערכות היוצר למרכיביהן
25	1. לפרשת בראשית 25 2. לפרשת נוח 25 3. לפרשת לך לך 25
	4. לפרשת וירא 26 5. לפרשת חיי שרה 26 6. לפרשת תולדות 26
	7. לפרשת ויצא 27 8. לפרשת וישלח 28 9. לפרשת וישב 28

10. לפרשת מקץ 28 11. לפרשת ויגש 29 12. לפרשת ויחי 30
 13. לפרשת שמות 31 14. לפרשת וארא 31 15. לפרשת בוא 32
 16. לפרשת בשלח 33 17. לפרשת יתרו 34 18. לפרשת משפטים 35
 19. לפרשת תרומה 36 20. לפרשת תצווה 37 21. לפרשת כי תישא 38
 22. לפרשת ויקהל 39 23. לפרשת פקודי 41 24. לפרשת ויקרא 42
 25. לפרשת צו 43 26. לפרשת שמיני 46 27. לפרשת תזריע 48
 28. לפרשת מצורע 49 29. לפרשת אחרי מות 49 30. לפרשת קדושים 50
 31. לפרשת אמור 50 32. לפרשת בהר 51 33. לפרשת בחוקתי 58
 34. לפרשת במדבר 61 35. לפרשת נשוא 61 36. לפרשת בהעלותך 62
 37. לפרשת שלח לך 62 38. לפרשת קורח 63 39. לפרשת חוקת 63
 40. לפרשת בלק 64 41. לפרשת פינחס 64 42. לפרשת מטות 65
 43. לפרשת מסעי 65 44. לפרשת דברים 66 45. לפרשת ואתחנן 67
 46. לפרשת עקב 67 47. לפרשת ראה 67 48. לפרשת שופטים 68
 49. לפרשת כי תצא 69 50. לפרשת כי תבוא 70 51. לפרשת ניצבים וילך 70
 52. לפרשת האזינו 71 53. לפרשת וזאת הברכה 71

73 פרק רביעי: מערכת היוצר של שלמה סולימן – הרכבה ותבניותיה

73 א. האם יצר שלמה סולימן גם פיוטי מצדר?

75 ב. גופי היוצר

76 1. המחרוזות הרגילות

א. קישוטי תבנית במחרוזות הרגילות 76 ב. הסימיות המקראיות במחרוזות הרגילות 77

79 2. מחרוזות הקדוש

א. מחרוזות הקדוש הרפריניות 80 ב. החתימה במחרוזות הקדוש 83

ג. סימיות מקראיות במחרוזות הקדוש 83 ד. מחרוזות הקדוש האחרונה בגוף היוצר 84

84 ג. האופן

85 1. חריגות בדגם האופן המרובע

א. חריגות בהיקף המחרוזות 85 ב. חריגות מן הסדר האקרוסטיכוני 87

ג. שילוב רפרינים בדגם האופן המרובע 88

88 2. מחרוזות הביניים בדגם האופן המשולש

88 3. חריגה מדגם האופן המשולש

89 ד. המאורה והאהבה

91 ה. הזולת

92 1. הזולתות בני שמונת הטורים

92 2. הזולתות בני שבעת הטורים

96 3. הזולתות המרובעים

98 4. הזולת המקהלתי

א. המסדס 98 ב. דגם המסדס וקישוטי התבנית 99 ג. זולתות הכוללים

רפרין 99 ד. זולתות מקהלתיים בתבניות אחרות 100

- 100 .ו. פיוטי המי כמוכה
- 102 .ז. פיוטי היי מלכנו והוועד־מתי
- 103 .1. פיוטי היי מלכנו בתבנית המרובעת הרחבה
- 104 .2. פיוטי היי מלכנו והוועד־מתי – גורמי השינוי והתבנית הסופית
- 105 .3. פיוטי יי מלכנו בתבנית המרובעת המצומצמת
- 106 .4. פיוטי יי מלכנו בתבנית ביניים מרובעת
- 107 .5. פיוטי יי מלכנו בתבנית מחומשת
- 107 .6. הופעת התיבה 'מתי' בפיוטי יי מלכנו בתבנית המרובעת הרחבה
- 108 .7. פיוטי יי מלכנו וועד־מתי בתבנית ביניים

110 פרק חמישי: קישוטי תבנית במערכות היוצר של שלמה סולימן

- 110 א. האקרוסטיכון והחתימה
- 110 .1. האקרוסטיכון
- 111 .2. החתימה
- 114 ב. השרשור
- 114 ג. קישוטי תבנית המיוסדים על פסוקי המקרא
- 115 .1. פתיחות מקראיות
- 115 .2. סיומות מקראיות
- א. דרכי ארגון הסיומות המקראיות בזולתות של שלמה סולימן 116
- ב. דרכי שילובן של הסיומות המקראיות במחרוזות היוצר 117 ג. סיומות
- מקראיות בפיוטי המאורה והאהבה 121
- 121 ד. מילות הקבע

123 פרק שישי: דרכי שירה ביוצרותיו של שלמה סולימן

- 123 א. הכינויים
- 126 ב. הלשון הציורית
- 129 ג. משחקי צליל
- 131 ד. המחזות מעמדות דרמטיים
- 133 ה. החריזה
- 134 .1. זהות ההברה האחרונה של החרז ביוצרותיו של שלמה סולימן
- 136 .2. שיתוף שני עיצורים שורשיים בחרז ביוצרותיו של שלמה סולימן
- 139 .3. חילופי עיצורים ותנועות בחריזה ביוצרותיו של שלמה סולימן
- 141 .4. חריזה במילה וזה כאמצעי להבלטת יסוד תמטי במערכת היוצר
- 141 ו. המקצב
- 142 .1. יחידת המקצב הבסיסי ברמת המחרוזות
- 142 .2. חירויות המקצב ההטעמתי

- 144 3. חריגה במקצב בטורים האחרונים של הפיוטים
- 145 4. מעמד מילות הקבע והעניות
- 146 5. תופעות מקצב נוספות במחזור יוצרותיו של סולימן
- 147 6. משקל התיבות

148 פרק שביעי: ענייני לשון וסגנון במערכות היוצר של שלמה סולימן

- 148 א. אוצר המילים, צורות ותחביר
- 148 1. לשון המקרא וביאורה
- 150 2. לשון חכמים
- 151 3. לשונות זרים
- 154 4. לשון פייטנים
- א. אוצר המילים הפייטני 154 ב. תורת הצורות הפייטנית 157
- ג. תחביר פייטני 162 ד. לשונות ארץ ישראלים במערכות היוצר של שלמה סולימן 163
- 166 ב. סגנונו של שלמה סולימן
- 170 1. גופי היוצר
- 172 2. האופנים
- 173 3. המאורה והאהבה
- 175 4. הזולת
- 176 5. המי כמוכה
- 176 6. פיוטי היי מלכנו והוועד־מתי

פרק שמיני: תכנים ביוצרותיו של שלמה סולימן: מעגלי השפעה

- 179 מדרשיים ופייטניים
- 179 א. תכנים מרכזיים ביוצרות
- 179 1. מערכת היוצר ליתרו
- 182 2. מערכת היוצר לכי תצא
- 182 ב. קשרי פרשה והפטרה
- 185 ג. המקורות המדרשיים לתוכני יוצרותיו של שלמה סולימן
- 185 1. פיוטים המיוסדים על מקור מדרשי אחד רצוף
- 186 2. פיוטים המיוסדים על לקט מקורות מדרשיים – הזיקה לפרקי דרבי אליעזר
- א. דור המבול נמנעו מלהביא צאצאים לעולם 186 ב. שומר השבת יינצל מדינה של גיהנום 187 ג. שערותיו של יהושע הכהן הגדול נחרכו כשנידון בשרפה 188
- 189 3. דרשות ביוצרותיו של שלמה סולימן הנראות מיוסדות על התלמוד הבבלי
- 190 4. דרשות 'מקוריות' ביוצרותיו של שלמה סולימן
- א. דרשות המיוסדות על משחקי לשון נופל לשון 191 ב. דרשות מניינים 192 ג. דרשות נוספות בפייטנותו של סולימן שלא מצאתי להן מקור קודם 194

- 194 ד. 'דרשות' שנועדו להתאים את מרכיבי מערכת היוצר לנושא המלכד שלה
ה. מסורות מדרשיות השכיחות בפיוטי ארץ ישראל ביוצרותיו של שלמה
סולימן
- 196 ו. תכנים השכיחים בספרות ההיכלות במערכות היוצר של שלמה סולימן
- 196 ז. שלמה סולימן וקשריו התוכניים עם המסורת הפייטנית
- 199 1. השפעותיו של ינאי על יוצרותיו של שלמה סולימן
- 199 2. מסורות מדרשיות המופיעות בפייטנות הקלירית וביוצרותיו של סולימן
- 201 3. חיקוי הזולת 'אח בנעליכם מכתם' לר' פינחס הכהן
- 202 4. השפעותיו של שלמה סולימן על פייטנים מאוחרים ממנו
- 205 א. מחזור יוצרותיו של אלעזר בירבי קילר 205 ב. מחזור היוצרות של
ר' שמואל השלישי בירבי הושענא 206 ג. זיקת יוצרותיו של סולימן
לכותבי יוצרות נוספים 209

פרק תשיעי: מנהגי קריאה בתורה ובנביא ומנהג הלכה העולים ממחזור היוצרות של שלמה סולימן

- 213 א. מנהג הקריאה במחזור יוצרותיו של שלמה סולימן
- 213 ב. זכרם של ראשי סדרים ארץ ישראלים בגופי היוצר שנועדו למנהג
הקריאה החד־שנתי
- 214 ג. הקריאה בקהילתו של הפייטן בפרשת שקלים
- 214 ד. מנהג קריאת ההפטרה בקהילתו של שלמה סולימן בשבתות הפורענות
והנחמה
- 215 ה. זכרן של הפטרות ארץ ישראליות במחזור היוצרות של שלמה סולימן
- 216 ו. מנהג ארץ ישראל בעניין ימי הטוהר
- 218

פרק עשירי: מורשת היוצר הקלסי ומוקדם ומאוחר ביוצרותיו של שלמה סולימן

- 220 א. הרכב מערכת היוצר
- 221 ב. תבניות מערכת היוצר
- 222 1. גוף היוצר
- 223 2. האופן
- 224 3. המאורה והאהבה
- 225 4. הזולת
- 228 5. פיוט המי כמוכה
- 228 6. פיוטי היי מלכנו והוועד־מתי
- ג. מוקדם ומאוחר בדרכי עיצובם של מרכיבי מערכות היוצר של שלמה
סולימן
- 231

235	פרק אחד עשר: זמנו ומקומו של הפייטן שלמה סולימן
235	א. זמנו של שלמה סולימן
	ב. מחזור יוצרותיו של שלמה סולימן ויחסו למחזור היוצרות של רב סעדיה גאון
240	ג. מקום פעילותו של שלמה סולימן

יוצרות ר' שלמה סולימן

	יוצרות לספר בראשית
245	א. יוצר לפרשת בראשית
247	ב. יוצר לפרשת נוח
258	ג. יוצר לפרשת לך לך
270	ד. יוצר לפרשת וירא
282	ה. יוצר לפרשת חיי שרה
291	ו. יוצר לפרשת תולדות
300	ז. יוצר לפרשת ויצא
309	ח. יוצר לפרשת וישלח
319	ט. יוצר לפרשת וישב
322	י. יוצר לפרשת מקץ
331	יא. יוצר לפרשת ויגש
340	יב. יוצר לפרשת ויחי
351	
	יוצרות לספר שמות
361	יג. יוצר לפרשת שמות
363	יד. יוצר לפרשת וארא
373	טו. יוצר לפרשת בוא
381	טז. יוצר לפרשת בשלח
388	יז. יוצר לפרשת יתרו
403	יח. יוצר לפרשת משפטים
414	יט. יוצר לפרשת תרומה
424	כ. יוצר לפרשת תצווה
435	כא. יוצר לפרשת כי תישא
443	כב. יוצר לפרשת ויקהל
452	כג. יוצר לפרשת פקודי
461	

471	יוצרות לספר ויקרא
473	כד. יוצר לפרשת ויקרא
483	כה. יוצר לפרשת צו
493	כו. יוצר לפרשת שמיני
504	כז. יוצר לפרשת תזריע
515	כח. יוצר לפרשת מצורע
521	כט. יוצר לפרשת אחרי מות
533	ל. יוצר לפרשת קדושים
541	לא. יוצר לפרשת אמור
547	לב. יוצר לפרשת בהר
560	לג. יוצר לפרשת בחוקותיי
571	יוצרות לספר במדבר
573	לד. יוצר לפרשת במדבר
581	לה. יוצר לפרשת נשוא
593	לו. יוצר לפרשת בהעלותך
601	לז. יוצר לפרשת שלח לך
611	לח. יוצר לפרשת קורח
620	לט. יוצר לפרשת חוקת
632	מ. יוצר לפרשת בלק
641	מא. יוצר לפרשת פינחס
651	מב. יוצר לפרשת מטות
654	מג. יוצר לפרשת מסעי
663	יוצרות לספר דברים
665	מד. יוצר לפרשת דברים
673	מה. יוצר לפרשת ואתחנן
680	מו. יוצר לפרשת עקב
686	מז. יוצר לפרשת ראה
694	מח. יוצר לפרשת שופטים
701	מט. יוצר לפרשת כי תצא
708	נ. יוצר לפרשת כי תבוא
710	נא. יוצר לפרשת ניצבים-וילך
716	נב. יוצר לפרשת האזינו
724	נג. יוצר לפרשת וזאת הברכה

רשימות ומפתחות

781	קיצורים ביבליוגרפיים
781	מהדורות מספרות חז"ל, התרגומים והגאונים
782	מחקרים
790	מהדורות הפיוטים והשירים
794	מפתח כתבי היד
804	לוח הכינויים
809	מפתח הכינויים
822	מפתח כללי
830	מפתח הפיוטים

ב. יוצר [נוח]

[גוף היוצר] אֲנָשִׁי דוֹר הַמְּבוּל צוֹרֵם בְּזוֹנוֹ
בְּמַרְדָּם בְּאוֹר לֹא מִצְאוּ מְנוּחַ
אֲלֶה תוֹלְדוֹת נָח

גוֹרֵיהֶם כְּצֵאן הָיוּ גִּתְנִים
דוֹלְגִים וְדוֹקְרִים וְלֹא נִטְעָנִים

5

מקורות: אוקספורד, בודליאנה e. 39 (2712/12), דפים 75–80 (כולו), נוסח היסוד לטורים 1–136, 142–146, 139.65 (כולו, א); שם T-S NS 102.116 (1–33, 69–75, ב); שם T-S NS 125b.21i (1–24, 77–124, ג); שם T-S NS 243.97 (1–9, ד); שם T-S NS 277.12 (1–36, 61–110, 137–146, ה); מוצרי IV 175.3 (העתקה מפוארת, 1–24, 61–72, ו); ניו-יורק, ספריית ביהמ"ל 15.2132 (10–11, 28–60, 77–88, ז); קיימברידג', ספריית האוניברסיטה T-S NS 278.246 (קרע דף מחורר, 77–94, ח); מוצרי VIII 130 (111–136, ט); קיימברידג', ספריית האוניברסיטה T-S NS 278.255 (137–146, י); ניו-יורק, ספריית ביהמ"ל 1680.3-1 (111–136, 6) (24–61, 107–110, נוסח היסוד לטורים 137–141, כ); אוקספורד, בודליאנה e. 73 (13/2827), דפים 32 ע"א – 33 ע"א (1–60, 69–145, ל); קיימברידג', ספריית האוניברסיטה T-S AS 118.370 (חלק ממנו שם T-S AS 116.330) וחלק ממנו שם T-S AS 129.5 (חלק ממנו שם T-S AS 123.19) וחלק ממנו שם T-S AS 116.178 (חלק ממנו שם T-S AS 116.337) וחלק ממנו שם T-S AS 133.43 (קרעי דפים מהעתקה אחת, שרידים, 4–116, מ); שם T-S AS 126.162 (חלק ממנו שם T-S AS 112.95) וחלק ממנו שם T-S AS 128.13 (שרידים, 1–6, 73–75, ע); ניו-יורק, ספריית ביהמ"ל 78.26 (שרידים, 1–10, 28–38, פ).

נדפס: טורים 77–124 (הוולת) על ידי פליישר, למקורות שירת האזור, עמ' רלה–רלו (בשנית על ידי אליצור, שירה של פרשה, עמ' 29–31); טורים 125–136 (המי כמוכה) על ידי אליצור, בעיות בקומפוזיציה של מערכת היוצר, עמ' 6 (בשנית על ידי אליצור, שירה של פרשה, עמ' 27); המערכת כולה אצל אליצור ובארי, הפיוט העברי, עמ' 211–215.

כותרת] אלה תולדות (תולדת) נח א הז ל שבת אלה [...] נח אחר ע יוצר.] פ 2 במורדם א ז / באורו באורך ל בדור פ 4 יהיו כ 5 דולקים ז ל מ / ורוקדים א ב ג ה ו ז ודוגרים ל /] .שענים ו

גוף היוצר. סימונות מקראיות מבר' ו, ט ואילך. 1 צורם בזנות: בעת שהסירו את הקב"ה מלבם. 2 במרדם באור: על פי איוב כד, יג: 'המה היו במרדי אור לא הכירו דרכיו' ומדרשו בתנחומא (הנדפס) בראשית יב (יא ע"א): 'הנפילים היו בארץ בימים ההם ... המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם (בר' ו, ד), מלמד שהיו רואין חמה ולבנה ועושין כשפי[ם], עליהם הוא שאמר המה היו במורדי אור (איוב כד, יג), המה הגבורים שהיו קשין ומורדין ומכשפין'. לא מצאו מנוח: נראה שכוונתו: אחריתם הייתה שלא מצאו מנוח, אלא אבדו מן העולם. 4–5 גוריהם: בניהם של אנשי דור המבול. כצאן וכו': על פי איוב כא, יא: 'ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם ירקדון' ומדרשו בפדר"א כב (ע"ב): 'באותה שעה [=מיד אחר שנולדו] היו עומדין על רגליהן ומדברים בלשון הקדש ומרקדים לפניהם, שנאמר

וַיֹּלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנָיִם

הָרְבוּ תוֹלְדוֹת בְּאֶרֶץ
וַחֲמֹסוּ אֶת הָאָרֶץ
וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ

10 [פזמון] הָאָרֶץ / שְׁקוּמְטוּ בְּלֹא עֵת
וְנִגְזַר דִּינָם מֵעַתָּה אֶל עֵת
עַד בּוֹא דְבַר אֲמַתְּ לְהַבְעֵת שְׁנוּאֵי קְדוּשָׁה <

וַרְיַעַת בְּהֵמָה עַל חַיֵּית הָאָרֶץ

חַיָּה עַל בְּהֵמַת הָאָרֶץ
וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ

15

7 תולדת א 8 את הארץ וחברו ארץ (תיקון) ה 10 שקומטו] שר קמטו א קמטו ג קומטו זכ ל / ולא א ג ו זכ ל / ממנה בלא עת נוסף ה 11 נגזר כ / אל] ועד כ / אל [עת] לעת ג ל מ 12 בוא] בא עת א (תיקון א) ל עת בא ו כ בא ג ה / דבר אל נוסף א ג ה ו ק דבר נוסף ל / אמת להבעת] חסר א ל / להבעת] חסר ג ו כ / שנואי] חסר א ג ו כ ל 13 זריעת] זריעות (תיקון) א / חית בג ו כ 14 חייה ל / על] על נוסף ג

ישלחו כצאן עויליהם'. נחנים: מתברכים. ודוקרים: צ"ל כגרסת כה"י: 'דוקדים', על פי הפסוק הנזכר באיוב. ראו גם גרסת כ"י ל: 'דוגרים', אולי על פי 'קרא דגר ולא ילד' (יר' יז, יא), ומובנו: באים על נשותיהם. השוו לכינויו של יניי לבנות לוט: 'בנות אשר מאב דגרו' (מהדורת זולאי, עמ' רי; מהדורת רבינוביץ, ב, עמ' 91). ולא נטענים: לגרסה 'דוקדים' נראה שרומז למסופר בבר"ר לו, א (עמ' 334) כי הריונם של אנשי דור המבול היה קצר במיוחד: 'ר' לוי אמר לשלשת ימים [היתה אשתו מעוברת ויולדת ...], רבנין אמרי ליום אחד'. לגרסה 'דוגרים' נראה שכוונתו למסופר בפדר"א (שם): 'אמר להם נח שובו מדרכיכם וממעשיכם הרעים שלא יבא עליכם מי המבול ויכרת כל זרע בני אדם. אמרו לו, הרי אנו מונעים עצמינו מפריה ורביה שלא להוציא זרע בני אדם. מה היו עושים, כשהן באין אצל נשותיהן היו משחיתים מקור זרעם על הארץ כדי שלא להוציא זרע בני אדם'. 7 הרבו תולדות בארץ: ראו פדר"א (נא ע"א): 'ר' לוי אומר היו מולידים את בניהן ופרין ורבין כמין שרץ גדול ששה בכל לידה ולידה'. 8 וחמסו את הארץ: ראו בר' ו, יא: 'ותמלא הארץ חמס'. 10 שקומטו בלא עת: על פי איוב כב, טז: 'אשר קמטו ולא עת נהר יוצק יסודם', וכוונתו שאבדו מן הארץ טרם זמנם. בלא: נראית גרסת כה"י 'ל'א', ועל פי הפסוק הנזכר. 11 מעת אל עת: אפשר שכוונתו שעונשם של אנשי דור המבול ארך שנים עשר חודשים. ראו משנה, עדויות ב, י: 'תנן משפט דור המבול י"ב חדש', אבל על פי ההמשך נראה שרומז לארכה שהעניק הקב"ה לדור המבול בטרם בא עונשם. ראו תנחומא (הגדפס) נח ה (יד ע"א): 'א"ר הונא בשם רבי יוסי, ק"כ שנה היה מתרה הקב"ה בדור המבול שמה יעשו תשובה'. 12 עד וכו': ראו גרסת רוב כה"י: 'דְּבַר אֶל אֲמַתְּ, ואינם גורסים 'להבעת'. וגרסת הפנים נראית יותר מצד החריזה. להבעת: להפחיד את דור המבול בראותם את פורענותם. שנואי קדושה: כינוי לדור המבול. 13–14 זריעת: לשון הרבעה והבאת ולדות. בהמה וכו': ראו תנחומא

טָעוּ וְהָרְבוּ לְטָרוּחַ
 יוֹם בָּא קֶצֶם אוֹתָם לְהַטְרִיחַ
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ

כָּל הָאָרֶץ בְּשִׁלּוֹתָם אֶפְרָר
 לְשַׁחֲתָהּ מִשָּׁמַי שִׁפָּר 20
 עֲשֵׂה לְךָ תֵיבַת עֲצֵי גֹפֶר

[פזמון] עֲצֵי גֹפֶר / לְךָ קִנִּים תַעֲשֶׂה אֶת הַתֵּיבָה
 אֶתָּה וּבְנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ בָּא אֶל הַתֵּיבָה
 הַבֵּין כִּי רִמּוֹ לְפָרוֹשׁ מִסּוֹכְנָתוֹ בְּתֵיבָה קְדוֹשׁ<

מִתְחַתֶּה וְעַד עֲלֵיֶיךָ 25
 נְאוִים שְׁלֵשָׁה לְהַשְׁחִיתָהּ
 וְזֶה אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה אוֹתָהּ

16 לצנוח וכ 17 קיצם בא וכ קיצ... א / אתם ה / לונח וכ 19 משלותה או כ ל מ מש[...]. ה ה בשלותה ג
 21 עצי[חסר ג 22 עצי[חסר ג עצי עצי נוסף כ / גפר וכ / לך קנים] חסר א ג ז כ ל / קנים] חסר ה ו /
 התיבה א בכ 23 ואתה א / ואשתך וכו'] בתוכה להתחבא ג / ואשתך] חסר א וכ ל / תבוא וכ תבאו ל / התיבה
 א ב וכ 24 הבין[חסר ה הבנו היבין ל / כי] חסר ל / רמז[חסר א רמז לו נוסף ב ג נרמז לו נוסף ה כ כנרמז
 לו נוסף ל נר[...]. לו נוסף ו / לפרוש וכו'] עשיית תבה ה / מסוכנת ו / בתיבה] כתובה ג בתבה ל / ברצון קדוש
 נוסף א 25 מתחתיה (ובבד הגיליון נרשם תיתה) א מתחתיתה ל / עלייתה ל 26 גוים א / ה / להשיתה א ב
 להשוותה ל להשוו[...]. מ

(הנדפס) שם (יג ע"ב): 'לפי שדור המבול השחית כל בשר את דרכו על הארץ כתיב בהן, שהרביעו
 בהמה על חיה וחיה על בהמה'. 16 לטרוח: לחטוא. 17 להטריח: לטרדם מן העולם. 19 בשלותם
 אפרפר: הלשון על פי איוב טז, יב, ומובנו: אטלטל את כל הארץ השרויה עתה בשלווה. ראו בר"ר
 לו, א (עמ' 334): 'ומה שלווה נתן להם [=לדור המבול], זרעם נכון לפניהם עמם וצאצאיהם לעיניהם
 (איוב כא, ח), ישלחו כצאן עויליהם וגו' (שם יא)'. 20 משמי שפר: מן השמים המעולים, והצירוף על
 פי איוב כו, יג. 22 עצי גופר: על פי בר' ו, יד. קנים: הקדמונים פירשוהו: 'קילין [=חדרים, מחסנים]
 ומדורין' (בר"ר לא, ט (עמ' 281)). 23 אתה וכו': על פי בר' ו, יח. ונראה כי כמה מכה"ה השמיטו
 'אשתך' לפי שלא דייקו בדרשה. 24 הבין: נושא הטור הוא נח. כי רמז וכו': שיעורו: כי הקב"ה רמז
 לפרוש וכו'. ראו גם בחילופי הנוסח לטור. לפרוש מסוכנת: ראו ירושלמי, תענית א, ו (סד ע"ד): רבי
 יודה בר פזי, רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק: נח בכניסתו לתיבה נאסרה לו תשמיש המיטה,
 מה טעמא, ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך' [כלומר, מכיוון שנמנו גברים לחוד
 ונשים לחוד, מובן שתשמיש המיטה נאסר בתיבה]. מסוכנת: מאשתו. ראו מל"א א, ד. 25 מתחתה
 ועד עלייתה: מתחתית התיבה ועד ראשה. 26 נאויים: ראויים, יאים, ואפשר גם: מדורים, מלשון
 'ווה', וגרסת כמה מכה"י רומזת למשמעות זו. שלשה: נראה שכוונתו לדברי הכתוב: 'תחתים שנים'

סְגוּרִים בְּתוֹךְ הַתִּבָּה
עֵינֵיהֶם כְּאוֹר לְהִטִּיבָה
צוּהָר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה 30

פִּינּוֹת הָאָרֶץ מִלְּאוֹ נִיבּוֹל
צוּרְתָם תֵּת לְחִיבּוֹל
וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל

[פזמון] הַמַּבּוּל / לְשַׁחַת חוֹמְסִים
כִּי הִרְעוּ בְּכָל מַעֲשֵׂים 35
נִבְחַר נַח לְאֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים <ד'וש>

קוּם אֲתָהּ וּבְנִיךָ וְאֶשְׁתָּךְ
רִבֵּץ נָשִׂי בְנִיךָ אֲתָךְ
וְהִקְיֹמוֹתַי אֶת בְּרִיתִי אֲתָךְ

לְשָׁנִים עֶשְׂרֵת אֵיתָךְ יוֹאֲסֵר 40

28 יהיו בתוך נוסף מעל השורה ה / התיבה א ז 29 באור א ה ז ל 31 פינת א / ארץ א ל 32 תת לתת
א תתה (תיקון) ה 34 אביא לשחת נוסף מעל לשורה ה / גזולים וחומסים נוסף א ל מ [...] וחומסים ז
35 הריעו היריעו ז ל 36 נבחר נח] חסר א ונח נבחר ל מ / פני אדון א / מעשים א ז ל מ 39 בריתי אשר נוסף ז
40 עשר] שנים ל / עמך ל

ושלישים תעשה' (בר' ו, טז). להשחיתה: טעות סופר, וצ"ל כגרסת כה"י: 'להשיתה', ומובנו: לשימה,
לתקנה. 29–30 עיניהם וכו': שיעור הטורים: עשה צוהר לתיבה כדי שעיניהם של דרי התיבה יוטבו
באור. ראו בר"ר לא, יא (עמ' 283): 'ר' אבא בר כהנא אמר חלון, ר' לוי אמר מרגלית. ר' פינחס מש'
ר' לוי כל י"ב חדש שהיה נח בתיבה לא צרך לאור החמה ביום ולא לאור הלבנה בלילה אלא מרגלית
היתה לו והיה תולה אתה, בשעה שהיא כהה היה יודע שהוא יום ובשעה שהיא מבהקת [היה] יודע
שהוא לילה'. כאור: נראה שצ"ל: 'באור', כגרסת כה"י. 31 פינות הארץ: קצות הארץ. ניבול: כיעור,
חטא משחית, וכוונתו לחטאים הנזכרים בטורים 13–14. 32 צורתם וכו': ובכך חיבלו את צלם אלהים
שבהם. ראו בר"ר לב, ה (עמ' 292): 'אמר ר' יוחנן, הם קילקלו את הצורה שניתנה למ' יום, לפיכך
[נמשך המבול] ארבעים יום וארבעים לילה'. 34 המבול לשחת: על פי המשך לשון הפסוק הקודם
(בר' ו, יז), אך חתימת שם הפייטן לקויה בהיעדר המ"ם. חומסים: כינוי לבני דור המבול, על שום
בר' ו, יג. 36 לאדון כל המעשים: על ידי אדון. כינוי לקב"ה, ואפשר שמקורו ביוצר הקדום אל
אדון על כל המעשים' המשולב כיום בנוסח הקבע של תפילת היוצר בשבת. 37 קום וכו': מדבר
בעתידים להיכנס לתיבה. 38 רבץ: השפץ בתיבה. נשי בניך: ראו בפסוק המתפייט (בר' ו, יח).
40 שנים וכו': נושא הטור הוא 'כל בשר' שבסיומת המקראית. שנים עשר: י"ב חודשים שבהם שהו נוח,
בני ביתו והחי אשר אתו בתיבה. ראו בביאור לטור 11 לעיל. יואסר: יהיה ספון בתיבה.

תְּמִיד לְהַחֲיוֹת וְרַע לְבַל יִחָסֵר
מִכָּל בְּשׂוֹר

סְתָרִים חֲסוּיִים מְגַשְׁמֵת זְעִימָה
וְזָכַר וּגְבֻרָה יִהְיוּ בְּתֵאֵימָה
מִזְעוּף לְמִינָהּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ 45

[פזמון] מִן הַבְּהֵמָה / הַטְּהוֹרָה
לְהַגִּישׁ עוֹלָה לְאֵל נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה
לְכַפֵּר פְּשְׁעֵי אוֹם כַּחֲמָה בְּרָה לְקַדוּשׁ<

מִכָּל מַחֲיָה לְכַלְכֵּל
יַחַד יְהִי עִמָּךְ לְהַתְּכַלְכֵּל 50
וְאַתָּה קַח לָךְ מִכָּל מֵאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל

מַחֲיֵת כָּל אֵלֶּה עַד קֶץ תִּכְלֶה

41 יחסר] ב[... ס 42 מכל החי ומכל (מכל מ) נוסף א מ ומכל החי מכל נוסף ל 43 סתורים ז / חסויים) סטומים א חסויים מ / מגשמי (מתוקן) א מגשימת ז מהגשמת ל מ / זעומה א מ 45 למינה] חסר א ל 46 מן וכו' [טורים 46–48 חסרים ז / מן] חסר א ומן ל / הטהורה] לאל שוכן בטהרה א תקריבו לאדון ממנה ל 47 להגיש וכו'] לכפר פשעי [...] א לכפר על עדת מי מנה ל תקריבו לאדון כל בריה מ 48 לכפר וכו' [...] ונקדישך בטהרה קדוש א לפני שוכן מעונה ק וכולם ל 49 מכל וכו' [טורים 49–68 חסרים ל / מכל] לעט כל א ז / מחייה ז 50 יחד] חסר ז / עימך ז 52 מחיית ז

41 תמיד וכו': כוונתו: כדי שיימשך קיום מיני החי השונים. ראו בפסוק המתפייט (בר' ו, יט). להחיות זרע: הלשון על פי בר' ז, ג. 43 סתרים חסויים: נושא המחרוזת הם באי התיבה. ראו יש' ד, ו: 'ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר'. מגשמת זעומה: כינוי למי המבול, על שום 'לא גשמה ביום זעם' (יח' כב, כד) הנדרש בבר' ר, ג, ו (עמ' 311): 'דלא טפת ארעא דישראל במבולה, הוא שהקב"ה א' ליחזקאל בן אדם אמ' לה את ארץ לא מטהורה היא לא גושמה ביום זעם'. 44 בתאימה: בהתאמה זה לזה. 45 למינה: חסר בכ"י א ל, וכן נראה מחויב מצד החריזה. 46 מן וכו': בר' ז, ח, וראו גרסת כ"י א ו-ל לטור זה ולבאים אחריו. 47 להגיש עולה: ראו בר' ר, כו, א (עמ' 244): 'שהגה [נתח] דבר מתוך דבר, אמר מה טעם ריבה הקב"ה בטהורים יותר מטמאים, לא שהוא רוצה להקריב לו מהם, מיד ויקח מכל הבהמה הטהורה וגו' (בר' ח, כ). 'נאזר בגבורה: הכינוי על פי תה' סה, ז. 48 לכפר וכו': כדי שברבות הימים יתכפרו בעולה גם פשעי ישראל. ואולי רומז לנזכר בבר' ר, ד, ט (עמ' 317): '[ויעל עולות במזבח] ר' אליעזר בן יעקב א' על מזבח הגדול שבירושלם'. אום כחמה ברה: כינוי לישראל. כחמה ברה: על פי שיה"ש ו, י ומדרשו ביחס לכנסת ישראל. 49 מכל וכו': נראה נוסח כה"י ז ל: 'לְעֵט פֶּלִי' (היינו, כל מאכל), משום החתימה 'סולימן'. מכל מחיה: מכל דבר מאכל. לכלכל: להאכיל את דרי התיבה. 50 להתכלכל: להאכיל עצמכם ובעלי החיים שעמכם בתיבה. 52–53 כל אלה: כל דרי התיבה. עד

נִפְשׁוֹת אֲשֶׁר עִמָּךְ תֵּת לְכָל־כֶּלֶה
וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֻכְלָהּ

55 יְהִי עֵת זְמַן כִּילָה לְצִוּוֹתוֹ
זְמַן עֵשׂ לִיצִיאָתוֹ
וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אוֹתוֹ

[פזמון] אוֹתוֹ / כְּהַכְנִיס מְאֹד נַעֲלָה
הַגְּשִׁימִים אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
60 וְנִקְדָּשׁ בְּקֹדֶשׁ מִעֲלָה קֹדֶשׁ

אופן אֱלִים בְּרוּרִים בְּגִבְהַי שָׁמַיִם
גְּבוּלָה דְמוּתָם מְאֹשׁ וּמְמִים
הוֹמִים וְנוֹהֲמִים בְּשָׁמַי שָׁמַיִם
ארקנים חיל זיע כְּנַחֲלֵי מַיִם
65 סיפים יוֹרְדִים מְאֻרְבוֹת שָׁמַיִם
כְּרָדוּ לְמַחֲוֹת דוֹר קָל עַל פְּנֵי הַמַּיִם

53 עימך א / תת לכלכלה] להתכלכלה א / תכלכילה ז 55 עת זמן] כאשר א / עית ז / זמן] חסר ז ס / כלה לצוותו א 58 כהיכניס ז 60 קדוש] לאחריו נוסף וכולם א ז 61 כותרת] סיני ירד (בין השורות) כ אופן ל ארמון כחוככו ו / ב גבוהי א 62 גבולה] נכתב תחילה בלולה ותוקן ביד אחרת: גבולה ה 64 ארקנים] זורקים א ו / כנהרי כ 65 סיפים] טיפים א ה מ טפים ו 66 כירדו ה / קול א נקל(?) מ / פני] חסר כ

קץ תכלה: עד קץ הזמן שנקבע לכם לשהייה בתיבה, והלשון על פי תה' קיט, צו. תת לכלכלה: תן להם מן המחיה לכלכלם. 55–56 יה עת זמן וכו': ראו פסדר"כ בחדש השלישי ז (עמ' 209): 'זמן היה לו לנח ולבניו שיכנסו בתיבה, בא אתה וכל ביתך אל התיבה (בר' ז, א), וזמן היה לו שיצא, צא מן התיבה (שם ח, טז)'. 58 מאד נעלה: כינוי לקב"ה, ועל פי תה' מז, י. 59 הגשים וכו': על פי בר' ז, יב. 60 בקדושי מעלה: כינוי למלאכים. והשוו איכ"ר פתיחתא כד (יב ע"ב): 'אמר ר"ל בשלשה מקומות בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה ולא הניחן, ואלו הן, בדור המבול ובים ובחורבן בית המקדש', ונראה שבידי הפייטן הייתה מסורת אחרת לפיה אמרו המלאכים שירה במבול. ראו טור 67 להלן, ודברינו במבוא.

אופן. 61 אלים: מלאכים. ברורים: מובחרים או טהורים. ואולי: חזקים. ראו זולאי, עיוני לשון, עמ' 463–465. בגבהי שמים: הצירוף על פי איוב יא, ח. 62 גבולה: מְגַבְּלָה, מעורבת. מאש וממים: ראו ירושלמי, ר"ה ב, ד (נח ע"א): 'אמר רבי אבון המלאך עצמו חציו מים וחציו אש'. 63 הומים ונוהמים: משמיעים קול שירה לבוראם. 64 ארקנים: טעות סופר, וצ"ל: 'זורקים', לפי האקרוסטיכון ושאר כה"י. חיל זיע: נראה שכונתו כי המלאכים מזיעים מחמת חלחלתם מהקב"ה. ראו בר"ר עה, א (עמ' 917): 'ומה עסקיה דנהר דינור, אמר ליה כהדין ירדנא דלא פסיק לא ביממא ולא בליליא, אמר ליה מן הן אתי, אמר ליה מזיעת החיות דאינון מזיעין מן טעינין כורסיה'. 65–66 סיפים: צ"ל:

מִיִּלְלוּ נְעִימָה לְרוֹכֵב שָׁמַיִם
סִלְסְלוּ עוֹז לְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם

וכל צבא וג'

מאורות	פְּלֵא אֲדִיר וְנֹאֹר
70	צְפִיתָה עַד לֹא אֹר וּמֹאֹר
	קְלָקוֹל דּוֹר לֹא רָאוּ אֹר
	הִמָּה הָיוּ בְּמִוְרְדֵי אֹר

ככ-תוב > המה היו במורדי אור > לא הכירו דרכיו ולא ישבו בנתיבתיו > (איוב כד, יג)

לעושה > אורים גדלים כי לעולם חסדו > (תה' קלו, ז)
> ב-רוך > יוצר המא-ורות >

[אהבה]	רְצִיטָה לְבָרָאוֹת עִם נְדָבוֹת
	שִׁמְךָ לְפֶאֶר בְּאַהֲבָה וְחִיבוֹת
75	תַּמִּים דּוֹר מִיִּלְטָתָה מִיַּמֵּי אַרְבוֹת
	כִּי מַיִם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת

67 מלל נעמה מ 68 עוז] חסר כ / כקול] על א ו כ מ / המים א ו כ מ וכל וכו'] וחיות א מ וחיה ה והאופנים וג
ו כ 69 מאורות] אחרת ב 70 צפתה א צפית ב 71 קילקול ל קלקל מ 72 המה] אשר א ו כ ל מ / במרדי כ
שרשת פסוקים: לעושה] חסר ב ב קומי א כ ל ונ קומי מ 73 לברות א כ 74 באהבת חיבות א כ ל מ 75 תמים]
ממים ב / דורו כ / מלטתה כ מ / ממי כ ל ממימי ב ממי[...]. א / ארבות ל 76 כמים א / אהבה לא נוסף א כ

'טיפים' לפי האקרוסטיכון ושאר כה"י. מארובות שמים: ראו בר' ז, יא. דור קל: כינוי לבני דור המבול,
על פי איוב כד, יח ('קל הוא על פני מים תקלל חלקתם בארץ') הנדרש בבני דור המבול (ראו בר' ר'
ל, א [עמ' 270]). 67 מיללו נעימה: חזור ל'אלים ברורים' שבראשית הפיוט, ונראה כי בידי הפייטן
הייתה מסורת לפיה אמרו המלאכים שירה בעת המבול. לרוכב שמים: כינוי לקב"ה, על פי דב' לג, כו.
68 סלסלו עוז: שייבוו בעוז, או: היללו את עוֹזו. לקולו וכו': כינוי לקב"ה, על פי יח' מג, ב.
מאורה. 70-72 אדיר ונאור: כינויים לקב"ה, על פי תה' עו, ה. צפיתתה וכו': על פי ויק"ר יא, ז
(עמ' רלד): 'דאמ' ר' יהודה בר' סימון אור שברא הקב"ה ביום הראשון אדם צופה ומביט בה מסוף העולם
ועד סופו, כיון שראה הק' דור אנוש ודור המבול שהן מקולקלין וגנוזו מהם'. עד לא אור ומאור: בטרם
נבראו המאורות. דור לא ראו אור: כינוי לדור המבול. לשון זה נדרש בדור המבול בירו', מע"ש ה, א
(נה ע"ד). 71 המה וכו': איוב כד, יג, וראו טור 2 וביאורו.

אהבה. 73 עם נדבות: כינוי לישראל, ראו במ' כא, יח ועוד. 75 תמים דור: כינוי לנוח, על שום
בר' ו, ט. ונראה שכונת הפייטן היא כי נוח ניצל ממי המבול בגלל האהבה של הקב"ה לישראל שהם
מצאצאיו. מימימי ארובות: ראו שם ז, יא. 76 מים וכו': שיה"ש ת, ז, וראו גרסת כה"י: 'אַהֲבָה לֹא
יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת'.

ככ-תוב> מים רבים לא יוכלו >לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן
איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו> (שיה"ש ח, ז)
ב>רוך< הבוחר

אמת	אם	מֵאֲנָשֵׁי חָמֶס בָּאוּ בְּאֶבְדָּה
		בִּיאֲרָתִי תוֹלְדוֹת לְהוֹלִידָה
גם את		שְׂכוּלָה וְגִלְמוּדָה
80		רְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה

שְׂאֵי סְבִיב עֵינֶיךָ לְהִיכְלֵךְ
הֲרַחֲבֵי מְקוֹם אֲהֶלְךָ

	אם	מְנַאֲצִי
		הַפְּרַצְתִּי מְהֻלְכִים בְּאַרְצִי
85	גם את	וְעַדִּי בְּנִיךָ לְרִבְצִי
		כִּי יִמִּין וְשִׂמְאֵל תִּפְרֹצִי

וְאִם מִמֶּךָ נִקְטָה נַפְשִׁי
אֵל תִּירָאֵי כִּי לֹא תְבוֹשִׁי

שרשרת פסוקים: ככ-תוב> מים] כי מים נוסף א יוכלו וכו'] לאחריו נוסף ונ מרחק א כי יעקב כונן ואהבת
ל 77 כותרת] אחרתח / באן] חסר אגה זכל / באובדה ז 78 בראתי א הביארתה זל 79 שכולה] חסר ג זל /
גלמודה ג זל 81 עניך כ / להיכלך] בגיליון נרשם לאהלך ובשולי הגיליון להיכלך נ לאהלך ג
83 מדור מנאצי נוסף אג זכל 84 הפרתי א 85 בניך ז 87 אם א / נקעה מעליו סימן תיקון ובשוליים
נקטה הנקעה כ

זולת. סימנות מקראיות מיש'נד, אוואלך (בדילוג). 77 מאנשי חמס: כינוי לדור המבול, על שום בר'
ו, יא. באו באבדה: שאבדו מן העולם. ראו תנחומא (הנדפס) עקב ט (קה ע"א): 'זמן היה לדור המבול
שיאבדו במים'. רוב כה"י אינם גורסים 'באו'. 78 ביארתי: הוריתי. ראו בר'ט, א. ללשון 'ביארתי' ראו
מ' זולאי, עיוני לשון, עמ' 459-463. 79 גם את: פנייה לכנסת ישראל, וכן להלן. שכולה וגלמודה:
כינויים לכנסת ישראל, על פי יש' מט, כא. רצונו לומר כי אם מבני דור המבול שהיו רשעים העמיד
הקב"ה תולדות, ודאי שירבה את ישראל. האקרוסטיכון עוקף את תיבת 'שכולה', וגרסת כמה מכה"י:
'גלמודה' לבד. 81 שאי סביב עיניך: על פי יש' מט, יח, שם ס, ד. להיכלך: למקדשך. 83 מנאצי:
צ"ל: 'מדור מנאצי', כגרסת כה"י וכמחויב מן האקרוסטיכון, והוא כינוי לדור המבול שהכעיסו את
הקב"ה. 84 הפרצתי מהלכים בארצי: הרביתי מהם בריות המהלכות בעולמי. 85 ועדי: כנסי, אספי.
לרבעי: לארץ ישראל, מקום בו הקב"ה משרה שכינתו. רצונו לומר כי אם הקב"ה הרבה מדור המבול
מהלכים בארץ, ודאי שראוי שבני ישראל ישונו ויתכנסו בארצו. 87 ואם ממך: ואף שנקטה נפשי
ממך. נקטה נפשי: על פי איוב י, א, והקדמונים פירושו: מאסה נפשי (ראו מדרש תהלים צה, ג [דף
ריא ע"א]). ראו גרסת כה"י: 'נְקָעָה'.

מזועקי סור לגאות	אם	
חיילתי בכל יציאות		90
טוסי צבאות צבאות	גם את	
כי בועליך עושיך יי צבאות		
למען היותך מקוצר רוח		
כי כאשר עזובה ועצובת רוח		
מיום ועם לפלצך	אם	95
כספתי לגונן ארצך		
לרגע קטון אם עזבתי רבצך	גם את	
וברחמים גדולים אקבצך		
יען כי בשצף קצף עזבתך		
ובחסד עולם ריחמתך		
		100
ממנאצים למולי	אם	
נשבעתי בלי היות מבולי		

89 [סור] חמס ל מ (תיקון בשוליים) ה / להגאות א להתנאות ל (תיקון בשוליים) ה 90 חמלתי ג חילתי מ / תוצאות ל מ 93 חיותך ל מ / מקצר א / רוח] דוה ג 94 ועצובת רוח] חסר ג 95 מים ג / זעם] חסר ג כ זעמים א ה מ זעמי ל / מלפליצך מ מפליצך כ מלפלצך ג ל מפלצך מ 96 לגנח (!) א לגנון כ ג / ארצך ה בארצך כ 97 ברגע כ / קטן א ג ל / אם] חסר ג ל 98 ארצך (!) מ 99 כ] חסר ל מ / עזבתך] זעמתך כ ל מ זעמן...] ה 101 ממנאצי א ג 102 חיות ל / חבולי מ

89 מזועקי סור: כינוי לדור המבול, על פי איוב כא, יד ('ויאמרו לאל סור ממנו') הנדרש כדבריהם של אנשי דור המבול (תוספתא סוטה ג, ו-1 [עמ' 160]). לגאות: מחמת גאוותם. 90 חיילתי בכל יציאות: חזקתים בכל אורחותיהם, וכוונתו שהקב"ה סייע לפליטי המבול להתקיים ולרבות בעולם אחר שיצאו מן התיבה. 91 טוסי צבאות צבאות: מהרי לשוב לארצך על צבאותיך. 93-94 למען היותך וכו': נראה לפרשו: והבטחה זו ניתנת לך משום שהנך בקוצר רוח כאישה עזובה וכו'. מקוצר רוח: הלשון על פי שמ' ו, ט. 95-96 מיום וכו': רצונו לומר: אם נמנעתי מלהביא את המבול על ארץ ישראל. מיום זעם: כינוי לעת המבול, על פי 'לא גשמה ביום זעם' (יח' כב, כד) הנדרש לעניין הצלת ארץ ישראל מן המבול, כנזכר בביאור לטור 43. לפלצך: נראית גרסת כה"י: 'מלפלצך', היינו, שנמנע הקב"ה מלזעזע את ארץ ישראל במי המבול. כספתי: רציתי. ארצך: ארץ ישראל. 97 לרגע וכו': על פי יש' נד, ז. רבצך: מקום מושבך, היינו, המקדש או ארץ ישראל. וכוונתו: ודאי שהקב"ה לא ייטוש ארצו לעד, אחר שנמנע מלהביא עליה מבול כעל שאר העולם. 99 בשצף קצף: על פי יש' נד, ח. עזבתך: ראו גרסת כה"י: 'ועמתך'. 101 ממנאצים: כינוי לדור המבול שביקשו להכעיס את הקב"ה, וראו טור 83 לעיל. 102 נשבעתי וכו': ראו בר' ט, ח-יז.

גם את / סוככתִיךָ מִקְצִיפַת מִיִּלּוּלִי
כִּי מִי נַח זֹאת לִי

מאתֶךָ חֲסָדִי לֹא יִמוּשׁ לְהִנָּאוֹת
כִּי הִהָרִים יִמוּשׁוּ וְהִגְבְּעוֹת

105

אם / מְעוֹשֵׁי רִשְׁעָה וְזָמָה
פּוֹלְטֵי נַח לְנַחְמָה
גם את / צָפִי לְיוֹם נַחְמָה
עֲנִיָּה סוֹעֶרָה לֹא נִוְחָמָה

110

נַחַם אֲנַחֵם אֲשֵׁי־וַיִּתֶּיךָ
וְשִׁמְתִי כְּדָבָד שְׁמִשׁוֹתֶיךָ

אם / מְקוֹמְטֵי עֲצָמָם לְפָנַי
רִיבֵי־תִי בְּכָל הַדּוֹרוֹת לְפָנַי
גם את / שְׂוִיִּתֶיךָ לְעֵינַי
וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יָי

115

עֵתָה תִּגְוַנְנִי
בְּצַדִּיקָה תִּפְוַנְנִי

אם / מִתּוֹתֶרֶת מַחֲיִית מִבּוֹל מַיִם

103 סוככתִיךָ א ג סככתִיךָ ה / מקצפת כ / מי מלולי נוסף כ מלולי ג חיבולי ל מ 105 מאתך לא [...] /
ה מאתי מ / לא ימוש חסדי א כ / חסדך מ / לרעות ל (תיקון) ה לתנו[.]. מ 107 מעשה א מעשי כ /
רשע ג / וזימה א 108 פילטתי א ג ל פלטתי ה כ / נח(ה?) כ 110 נוחמה] לאחריו נוסף ועל שפת ה
111 ישישותיך א ג כ אששותיך ל 113 מקמטי כ / לעיני א ג כ לעיני ל 114 רבתי ג / דורות]
צורות ג דור כ / לפני ל 115 שויתך וכו'] שכנתי (שבהי ל [..]תי מ) לעולם יי כ ל מ / שויתי א
117 עתה] אתה עתה נוסף בשוליים ה יום אשר בו ג / תינצלי ותיגונני נוסף ל תוגנני ט תתגונני כ
118 תכונני] נוסף לאחריו ועל שפת כ 119 אם וכו'] טורים 119–124 חסרים כ / מתותרת] מפחת ג /

103 סוככתִיךָ: אגן עלייך. מקציפת מילולי: מדברי כעסי. וכוונתו: אם לפליטי דור מנאציו נשבע
ה' שלא יביא עוד מבול, ודאי שיגן על עמו מזעמו. 105 מאתך וכו': על פי יש' נד, י. להנאות:
לייפותך. 107 מעושי רשעה: כינוי לדור המבול, והצירוף על פי מל' ג, טו. 108 פולטתי: צ"ל:
'פילטתי', כגרסת כה"י, ומובנו: הצלתי. לנחמה: כדי שתהא נחמה לעולם מן הפורענות. וראו בר'
ה, כט. 109 צפי: אפשר גם שיש לנקד: 'צפי'. 111 אשיותיך: יסודותייך. 113 מקומטי עצמם:
ממכרתי עצמם, והוא כינוי לדור המבול. ראו איוב כב, טז, וטור 10 לעיל וביאורו. 115 שויתך
לעיני: העמדתך כל העת לנגד עיניי. 119 מתותרת וכו': משארית, היינו, מן הבריות שנותרו אחר

120 תתי על רקועת מים
גם את תשמעי עת יצאו מים
הוי כל צמא לכו למים

סוף כבקעתי לגאולי
הטו אנכם ולכו אלי

מי כמ>כה<

125 מי כמ>כה< שיחת חומסים לדורות עשרה
ומי דומה לך שופט נוגשים בחצים עשרה
אין כמוך ואין דומה לך

מי כמ>כה< ליהט אלה שנים עשר חדש
ומי דו>מה< לך ליחץ אלה שנים עשר חדש
אין כמ>ך ואין דומה לך< 130

מי כמ>כה< מחיתה אלה במבול מים
ומי דו>מה< לך משכתה אלה למבול מים
אין כמ>ך ואין דומה לך<

מחיית] חסר ג ל 120 רקועת על נוסף א 121 תשמעי על / יציאת ג 123 סוף וכו' טורים 123–124 חסרים ג סוף הובשתי לפני גאולי א / לגאול בניי ל 124 אלי] נוסף לאחריו ונשל 125 שיחתה א כ שיחתתה ל 126 שפטתה כ / בחצים א כ 127 דומה לך] זולתך ל 128 מיוכו' טורים 128–130 חסרים ל / לוחט כ / שנים עשר] חסר כ 129 לוחץ ט כ 130 כמוכה כ 131 מוחה א מחה כ 132 מושך א משך כ ל 133 <יאין-וכו' וא זולת ל

שהמבול מחה את יתר הברואים. מחיית: השוו בר' ז, ד. 120 תתי: הענקתי להם ולצאצאיהם קיום על פני האדמה. רקועת מים: כינוי לארץ, על שום תה' קלו, ו. 121 עת יצאו מים: מסימני הגאולה, על פי זכ' יד, ח: 'והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם'. 123 סוף: ים סוף. לגאולי: כינוי לישראל שנגאלו ממצרים. 124 הטו וכו': כוונתו: הקשיבו אליי כפי שהאמנתם בי אחר קריעת ים סוף (שמ' יד, לא).

מי כמוכה. 125 חומסים: כינוי לדור המבול, על שום בר' ו, יא. לדורות עשרה: כוונתו: אחר עשרה דורות שהכעיסוהו. ראו אבות ה, ב: 'עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול'. 126 נוגשים: כינוי למצרים, על שום שמ' ה, ו. בחצים עשרה: כינוי לעשר המכות. 128–129 ליהט: דנם במים רותחים. ראו בר"ר כח, ט (עמ' 267): 'אמר ר' יוחנן כל טיפה וטיפה שהקב"ה מוציא עליהם מרתחה בגיהנם ומוציאה ומורידה עליהם. שנים עשר וכו': ראו משנה, עדויות ב, י: 'משפט דור המבול שנים עשר חדש [...] משפט המצריים שנים עשר חדש', כלומר, מכות מצרים נמשכו שנים עשר חודשים. 131 מחיתה: ראו בר' ז, ד. 132 למבול מים: למי ים סוף.

מִי כַמְּכָה < 135 וּמִי דוֹמָה < לְךָ > הַמְּלִיכוֹת פְּלִיטֵי גְזָרֵי מַיִם
הוֹדִיעוּ מַלְכוּתְךָ פְּלִיטֵי מְבוּל מַיִם
אֵין כַּמְּךָ < וְאֵין דוֹמָה לְךָ >

יִי מַלְכֵנו שְׁטַפְתָּנוּ שְׂבוּלָת מַיִם
לְדוֹר מְבוּל דְּמִינוּ הַנְּשֻׁטָף בְּמַיִם
מַלְטָנוּ נוֹצְרָנוּ כִּי עַד נֶפֶשׁ בָּאוּ מַיִם
הָיָה דְּמָנוּ שְׁפוּךְ כַּמַּיִם 140
סוֹס וְרוֹכְבוֹ בְּאַרְצָנוּ עֶבֶר וְשֻׁטָף כַּמַּיִם

[ועד־מתי] וְעַד מָתִי נִהְיָה מְאוֹסִים בֵּין הַחַיִּים
לְעִגּוֹנוֹ וְהָיִינוּ כְּנַבְלָעִי מְחַיִּים
יִרְדְּנוּ מִכְּבוֹד וְלָמָּה לָנוּ חַיִּים
מָתִי תִצְמַח יִשׁוּעָתֵינוּ בְּאַרְץ הַחַיִּים 145
נֶפְשֵׁנוּ לְשׁוֹכֵב בְּיַצִּיאוֹת מַיִם חַיִּים

ככ>תוב> והיה ביום ההוא יצאו מים חיים >מירושלם חצים אל הים הקדמוני וחצים
אל הים האחרון בקיץ ובחרף יהיה> (זכ' יד, ח)
ונא>מר> גואלינו >י צבאות שמו קדוש ישראל> (יש' מז, ד)
ב>רוך> גאל יש>ראל>

134 מולךך א מלךך ל / פלוטי ל [לך] חסר כ / המליכוך וכו'] הנטה כדק שמים כ / המולך בפליטי א המולך
על ל / גזי גזרי נוסף ל / מים] לאחריו נוסף זה צור יש ל 136 אין וכו'] חסר ל לאחריו נוסף מי כמ זה
צור א מי כמכה כ 137 יי מלכנו] אחרי / שיבולת נ' [בלת א 138 המבול נ' / כמים ה 139 מלטנו וכו'] חסר
נ / מלטינו ל / נוצרנו] חסר יל נוצרינו א / באו עד נפש א 140 היה וכו'] טור 141 בא לפניו נ' / היה] חסר
נ / ודמינו נ דמינו א ה ל / נשפך נ 141 ורכבו א ל / עבר] חסר נ כי עבר נוסף ל / שטף נ' / במים נ 142 החים
כ 143 לועגנו א לעגנו כ ליעגונו ל / היינו ג / כנבלעו ל 144 מכבר כ 145 תצמיח ל 146 נפשינו א / ביציאת
א כ ונא גואלינו] חסר כ

134 הודיעו מלכותך: נראה שכוונתו להקרבת הקרבנות על ידי נוח אחר המבול (בר' ח, כ). פליטי
מבול מים: כינוי לנוח ולצאצאיו. 135 פליטי גזרי מים: כינוי לבני ישראל שניצלו בים סוף. ראו תה'
קלו, יג: 'לגזר ים סוף לגזרים'.

יי מלכנו. 137 שטפתנו וכו': על פי תה' סט, טז, והיא מטפורה לפורענות. 139 נוצרנו: שומרנו,
כינוי לקב"ה. עד נפש וכו': על פי תה' סט, ב. 140 דמנו וכו': על פי תה' עט, ג. 141 סוס ורוכבו:
סינקדוכה לאויבי ישראל. בארצנו עבר ושטף: השוו יש' ח, ח.
ועד־מתי. 142 בין החיים: בין שאר האומות. 143 כנבלעי מחיים: על פי תה' קכד, ג, ואולי רומז
לעדת קורח שנבלעה חיים באדמה, וכן רומזת גרסת כ"ל. ל. ראו במ' טז, ל. 144 ירדנו מכבוד: הלשון
על פי יר' מת, יח. ולמה וכו': הלשון על פי בר' כז, מו. 146 נפשינו לשובב: לצירוף ראו תה' כג, ג.
ביציאות מים חיים: על פי זכ' יד, ח, והוא סמל לגאולה.